PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro
2017 m. d. įsakymu Nr.

LIETUVOS DAILĖS, MUZIKOS IR TEATRO TYRIMAI: PAVELDAS, NAUJI REIŠKINIAI, KONTEKSTAI

1. Programos vykdytojas - Lietuvos kultūros tyrimų institutas (toliau – LKTI).
Norminiai etatai skirti programai - 12,23.

2. Programos tikslas - įtraukti į mokslo apyvartą nežinomus Lietuvos dailės, muzikos, teatro kūrinius – paveldo objektus ir šiuolaikinio meno reiškinius; tyrinėti su jų kilme ir recepcija susijusius tekstus; integruoti Lietuvos dailės, muzikos ir teatro istorijas į europinius raidos ir teorinės refleksijos kontekstus; metodologiškai atnaujinti šių menų tyrimus, kad jų rezultatai atlieptų šiuolaikinės visuomenės poreikius ir iššūkius.

3. Programos uždaviniai:

3.1. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (toliau – LDK) dailės istorijos tyrimai. Tiriant dailės kūrinius ir rašto šaltinius, jų istoriografiją ir teorinės refleksijos raidą, siekiama: rekonstruoti dailės funkcionavimą LDK politikos, visuomenės, religijos ir kultūros kontekstuose; sudaryti teorines ir praktines (per šaltinių sklaidą) sąlygas aktyviau naudoti LDK kultūros paveldą dabartinėms kūrybos, ugdymo, tapatumo ir valstybės įvaizdžio formavimo reikmėms.

3.2. Sakralinės dailės paveldo tyrimai. Tiriant įvairių laikotarpių Lietuvos sakralinės dailės paveldą, keliami uždaviniai: nagrinėti sakralinio meno ir religinės, socialinės, kultūrinės aplinkos sąveikas, atskleisti universalumo ir lokalumo santykį, ikonografijos tradicijas ir raidą; sakralinė dailė sudaro didžiausią, dar neištirtą Lietuvos vizualiojo meno paveldo dalį, todėl daug dėmesio skiriama naujai identifikuotų paveldo objektų tyrimui.

3.3. XX–XXI a. dailės raidos ir sklaidos tyrimai**.** Nagrinėjant XX–XXI a. dailės raidą ir atskirų menininkų kūrybą, keliami šie uždaviniai: ištirti skirtingų laikotarpių dailės lauko – kūrybos, sklaidos ir recepcijos terpės – ypatumus; svarstyti problemiškų laikotarpių dailės tolesnės sklaidos, teorinės refleksijos, vertinimo klausimus; c) aiškintis dailės reikšmę dabarties visuomenei ir kultūrai.

3.4. Muzikos ir scenos meno tyrimai: kontekstai ir interpretacijos. Muzikos ir scenos menų tarpkultūrinė ir tarpsritinė prigimtis provokuoja nuolatines įtampas tarp tradicinių ir novatoriškų kūrybos bei suvokimo formų, estetinių ir visuomeninių pokyčių, kultūrinio bendruomeniškumo ir tautinio ar nacionalinio tapatumo idėjų. Temos uždaviniai: išanalizuoti XVI a. – XX a. pr. bažnytinės gedulinės liturginės muzikos lauko kaip kūrybos, sklaidos ir recepcijos terpės ypatumus; įvertinti muzikinės ir teatrinės kūrybos, kaip istoriškai ir kultūriškai įtarpintos meninės praktikos, raidos bei kaitos procesus; išnagrinėti muzikinių ir teatrinių tekstų bei atlikimo praktikų interpretavimo strategijas ir jų šiuolaikinius pokyčius; nacionalinį muzikologijos ir teatrologijos palikimą išanalizuoti kaip istorinį ir patirtinį muzikinės ir teatrinės kultūros šaltinį.

4. Metodologinis tyrimų pagrindimas.

Nagrinėjant meno (dailės, muzikos, teatro) kūrinius kaip estetinius ir visuomeninius įvykius, naudojamasi fenomenologijos, hermeneutikos, socialinės menotyros metodais. Tiriant kūrinių funkcionavimą istorinėse visuomenės ir kultūros terpėse bei jų išlikimą vėlesniuose vaizdo ir/ar žodžio diskursuose, rašto šaltinių liudijimus apie dailės kūrinius ir dailės kūrinius kaip istorijos šaltinius, dailės ikonografijos ir tekstinių vaizdinių ryšį ar tekstų funkcijas dailės lauke, pasitelkiami lyginamosios teksto ir vaizdo šaltinių interpretacijos metodai, hermeneutinė prieiga. Kontekstinės menotyros (tiriančios meno kūrinių funkcionavimą jų kilmės ar juos paveldėjusiose visuomeninėse kultūrinėse terpėse, kontekstuose) paradigma programoje neatribojama nuo interteksto paradigmos – intertekstualių ir intermedialių nuorodų kūriniuose analizės. Atlikimo (scenos) menų tyrimuose aktualizuojama performatyvumo samprata, remiamasi recepcijos teorijomis.

5. Tyrimų etapai ir jų charakteristika; detalus įgyvendinimo planas, kuriame numatomas skirtų lėšų preliminarus paskirstymas uždaviniams vykdyti:

5.1. Tyrimų etapai:

5.1.1. Tyrimo objektų fiksacija, empirinės medžiagos rinkimas, darbas su pirminiais ir antriniais šaltiniais (muziejuose, archyvuose, bibliotekose, bažnyčiose ir kt.).

5.1.2. Pirminiai vaizdinių, akustinių ir rašytinių šaltinių tyrimai (teoriniai, ikonografiniai, atribuciniai ir kt. tyrimai).

5.1.3. Surinktų duomenų analizė, sisteminimas ir interpretavimas, taikant šiuolaikinius tyrimo metodus.

5.1.4. Mokslo straipsnių, studijų ir monografijų rengimas.

5.2. LDK dailės istorijos tyrimai. Bus tiriami vėlyvojo LDK laikotarpio dailės kūriniai ir rašto šaltiniai, jų istoriografija ir teorinės refleksijos raida:

5.2.1. Tema - iškilmės XVIII a. LDK: socialinės tapatybės ženklai proginėje kūryboje (Balaišytė Lina (0,75 etato)). Tyrimo objektas – iškilmės kaip valdovo, luomo, giminės reprezentacijos priemonė. Bus tiriama, kokios buvo iškilmių funkcijos XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės visuomenėje, kaip vaizdinėmis ir žodinėmis priemonėmis demonstruota socialinė tapatybė, politinės aspiracijos, formuoti valdžios vaizdiniai.

5.2.2. Tema - Vilniaus vėlyvojo baroko mokykla (Kaladžinskaitė Auksė (0,75 etato)) skirta Vilniuje užgimusio ir beveik visoje LDK pasklidusio specifinės baroko architektūros ir dailės stiliaus atmainos fenomenui. Stiliaus suklestėjimą, regioninį savitumą, objektų gausą ir tankesnį paplitimą konkrečiose LDK teritorijose tyrimuose bus bandoma paaiškinti socioekonominiu, kultūriniu, religiniu aspektu. Taikomos metodologinės prieigos leidžia pažvelgti į Vilniaus vėlyvojo baroko reiškinį naujais, platesniais rakursais, papildyti jį faktais ir suteikia galimybę visapusiškiau pažinti vieną ryškiausių Lietuvos dailės istorijos etapų.

5.2.3. Tema - dailė ir vizualioji kultūra XVIII a. Radvilų dvare (Paliušytė (Lugovojienė) Aistė (0,5 etato)). Tyrimo objektas – vaizdai, reginiai ir jų recepcija XVIII a. Radvilų dvare. Remiantis dailės užsakymų dokumentais rekonstruojamas didikų intencijos, vizualinių objektų suvokimas. Tiriami vaizdų ir reginių aprašymai didikų ir pareigūnų laiškuose, dienoraščiuose, proginėje ir kitoje literatūroje. Nagrinėjami dvarui būdingi galios įvaizdinimo būdai.

5.2.4. Tyrimų įgyvendinimo planas:

2017 metais - 2 mokslo straipsnių parengimas. Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms ir monografijai, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2 n. et.) 19,18 tūkst. Eur

2018 metais - 1 mokslo straipsnio parengimas. Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms ir monografijai, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2 n. et.) 19,18 tūkst. Eur

2019 metais - 1 mokslo straipsnio parengimas.2 pranešimai mokslo konferencijose. Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms ir monografijai, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2 n. et.) 19,18 tūkst. Eur

2020 metais - 2 mokslo straipsnių parengimas. Medžiagos rinkimas studijoms ir monografijai, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2 n. et.) 19,18 tūkst. Eur

2021 metais - Monografijos „Vilniaus vėlyvojo baroko mokykla“ rankraštis (A. Kaladžinskaitė). Studijos „Iškilmės XVIII a. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: socialinės tapatybės ženklai proginėje kūryboje“ rankraštis (L. Balaišytė) . Studijos „Dailė ir vizualioji kultūra XVIII a. Radvilų dvare“ rankraštis (A. Paliušytė-Lugovojienė). Numatomos lėšos (2 n. et.) 19,18 tūkst. Eur

5.3. Sakralinės dailės paveldo tyrimai. Bus tyrinėjami sakralinės dailės paveldo objektai ir jų kompleksai, analizuojami jų istoriniai šaltiniai, atvaizdų ikonografijos sklaida. Vykdomas apibendrinančio pobūdžio vaizdinės lietuvių liaudies dailės tyrimas:

5.3.1. Tema - Senojo Testamento atvaizdai Lietuvos sakralinėje dailėje (Giniūnienė Asta (0,25 etato)), tyrimo objektas – Lietuvos bažnyčiose negausiai išlikę pavieniai dailės kūriniai Senojo Testamento temomis. Pirmąkart tiriama jų vieta sakralinėje erdvėje ir reikšmė liturgijoje, nagrinėjama Senojo Testamento atvaizdų ikonografija, meninė raiška ir Naujojo Testamento prefigūracijos.

5.3.2. Tema – Lietuvių liaudies vaizdinė dailė, tyrimo objektas – XIX – XXI a. lietuvių liaudies vaizdinė dailė, kryždirbystės paminklai, susiję istorijos šaltiniai ir bibliografija (Jurkuvienė Teresė (0,5 etato)). Dėmesio centre – sakralinės liaudies dailės ištakų, pirmavaizdžių, jos pokyčių bei transformacijų, vykusių istorinių lūžių laikais, atskleidimas. Šie klausimai menotyros naudojamais

metodais vis dar yra tyrinėti fragmentiškai ir nepakankamai.

5.3.3. Tema - Pažaislio ir Pacų XVII-XIX a. paveldas, tyrimo objektas – su Pažaislio vienuolyno ir Pacų giminės dailės užsakymais glaudžiai susijusių istorijos šaltinių tyrinėjimas ir publikavimas (Paknys Mindaugas (0,75 etato)). Tyrimas apims Pažaislio kamaldulių vizitacijų, t. y. vizitatorių paliktų vienuolyno būklės aprašų suradimą, tyrinėjimą ir parengimą spaudai. Pažaislio barokinio vienuolyno įvairaus laikotarpio vizitaciniai aktai parodo, ką akcentuodavo vizitatoriai, kaip keitėsi vienuolynas, kokiais turtais disponavo ir kokias menines vertybes saugojo. Šaltinotyriniu požiūriu, tai vienas objektyviausių šaltinių vienuolyno istorijai tirti. Taip pat bus tyrinėjami ir parengti publikuoti dviejų svarbiausių Pacų giminės atstovų, didžiausių meno mecenatų Mykolo Kazimiero Paco (1624-1682) ir LDK kanclerio Kristupo Zigmanto Paco (1621-1684) testamentai. Šie testamentai pasižymi barokine dvasia, o juose surašyta informacija liudija ne tik apie daug tuometinių politinių, bet ir religinių bei meninių realijų, vienuolynų ir bažnyčių fundacijas, dovanojamas sakralinės dailės vertybes.

5.3.4. Tema - Katalikiškojo atvaizdo sklaidos ypatumai Lietuvoje (Smilingytė-Žeimienė Skirmantė (0,5 etato)), tyrimas apima kelias potemes:

5.3.4.1. Devociniai paveikslėliai XIX a. – XX a. Lietuvoje: sociokultūrinis aspektas, tyrimo objektas – lietuviškasis religinis paveikslėlis (siužetai, leidėjai, funkcijos). Tyrimas skiriamas šios dailės marginalijos polivalentiškumui permainų laikais atskleisti, numatoma nagrinėti kaip religinės žiniasklaidos, religinio prusinimo, įvairių kultų plėtros ir tautinės identifikacijos priemonę, dailės pirmavaizdį, kontrafakciją, lietuvių raštingumo atspindį, bendravimo saitą, asmeninę relikviją bei devocionalijų verslo objektą.

5.3.4.2. Gailestingojo Jėzaus paveikslas: atvaizdo sklaida Lietuvoje, tyrimo objektas – plačiausiai pasaulyje žinomo Lietuvos paveikslo recepcija Lietuvoje. Tyrimu siekiama išsiaiškinti vizualinį maloningojo paveikslo kulto aspektą – pirmąsias kartotes: devocionalijas ir paveikslus.

5.3.5. Temos Jėzaus Nazariečio atvaizdas Lietuvos dailėje ir kultūroje, tyrimo objektas – Jėzaus Nazariečio atvaizdas ir su juo susiję tekstiniai šaltiniai. Pirmoji tyrimo užduotis – Jėzaus Nazariečio atvaizdo pristatymas surengiant parodą „Jėzus Nazarietis Lietuvos dailėje“ ir parengiant jos katalogą, kuriuose pirmą kartą bus kompleksiškai pristatomas šis atvaizdas, jo meninės raiškos, ikonografijos ir sampratos tradicija ir jos kaita profesionaliojoje ir liaudies dailėje. Antroji užduotis apims įvadiniu straipsniu ir komentarais papildytą šaltinių publikaciją, skirtą su Jėzaus Nazariečio atvaizdu susijusiems specialiųjų leidinių, giesmių, literatūros kūrinių ir kitiems tekstams. Taip pat bus tiriami religinių atvaizdų ir dekoro motyvų sklaidos, jų apykaitos profesionaliojoje ir liaudies dailėje klausimai (Stankevičienė Regimanta (0,75 etato)).

5.3.6. Tema - Senoji Lietuvos kryždirbystė (Surdokaitė-Vitienė Gabija (0,25 etato)), tyrimo objektas – įvairios paskirties ir funkcijų kryžiai LDK kraštovaizdyje XVI–XVIII a. pr., tyrimo tikslas – ištirti istorijos šaltinius, ištirti kryžių kalnų fenomeną, jo ištakas ir raidą Lietuvoje, nustatyti dvasininkijos ir vienuolių įtaką kryždirbystės tradicijos formavimuisi, nustatyti liaudiškojo pamaldumo ištakas ir praktikas prie kryžių, ištyrinėti Sopulingosios Švč. Mergelės Marijos raišką liaudies mene ir paskelbti publikacijų šia tema. Šaltiniai senosios kryždirbystės Lietuvoje tema yra labai fragmentiški, išsibarstę po įvairaus pobūdžio rankraštinius ir spausdintus šaltinius, visai netyrinėti.

5.3.7. Tema - Dominikonų vienuolijos paveldas Lietuvoje (Vasiliūnienė Dalia (0,5 etato)), pagrindinis tyrimo objektas – Vilniaus ir Trakų dominikonų vienuolynų istorija ir dailės paveldas. Tyrimas apims šių kompleksų raidos ir kaitos istoriją, taip pat su jais susijusių, išlikusių ir išblaškytų dailės kūrinių atribuciją bei aptarimą dominikoniškos tradicijos ir lokalių istorinių aplinkybių kontekste.

5.3.8. Tyrimų įgyvendinimo planas:

2017 metais – 6 mokslo straipsnių parengimas. Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms, šaltinių publikacijoms ir taikomojo mokslo publikacijai, jų dalių ir skyrių rašymas.
Numatomos lėšos (3,5 etato = 3,23 n. e. + 0,27 etato) 33,56 tūkst. Eur

2018 metais - Mokslinių straipsnių rinkinio „Religinės kultūros paveldo studijos“, t. 4: „Excellentia virtutum: šventieji Lietuvos kultūroje“ sudarymas (A. Giniūnienė). Parodos „Jėzus Nazarietis Lietuvos dailėje“ ir jos katalogo (R. Stankevičienė) parengimas. 2 mokslo straipsnių parengimas.

Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms, šaltinių publikacijoms ir taikomojo mokslo publikacijoms, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (3,5 etato = 3,23 n. e. + 0,27 etato) 33,56 tūkst. Eur

2019 metais - Šaltinio publikacijos „Pažaislio kamaldulių vienuolyno XVIII–XIX a. vizitacijos“ parengimas (M. Paknys). Kolektyvinio taikomojo mokslo leidinio „Lietuvių liaudies vaizduojamoji dailė: ištakos, raida ir tradicija“ (rankraštis skirtas versti į anglų k.) sudarymas (T. Jurkuvienė). 3 mokslo straipsnių parengimas. 1 pranešimas mokslo konferencijoje. Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms, šaltinių publikacijoms ir taikomojo mokslo publikacijai, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (3,5 etato = 3,23 n. e. + 0,27 etato) 33,56 tūkst. Eur

2020 metais - 3 mokslo straipsnių parengimas. 3 pranešimai mokslo konferencijose. Konferencijos „Objektas ir jo dekoras“ organizavimas (R. Stankevičienė). Medžiagos rinkimas studijoms, šaltinių publikacijoms, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (3,5 etato = 3,23 n. e. + 0,27 etato) 33,56 tūkst. Eur

2021 metais - Studijos „Senojo Testamento atvaizdai Lietuvos sakralinėje dailėje“ rankraštis (A. Giniūnienė). Studijos apie Gailestingojo Jėzaus paveikslo sklaidą Lietuvoje rankraštis (S. Smilingytė-Žeimienė). Studijos apie Vilniaus Šv. Dvasios dominikonų vienuolyno istoriją ir dailės paveldą rankraštis (D. Vasiliūnienė). Šaltinio publikacijos „Mykolo Kazimiero ir Kristupo Zigmanto Pacų testamentai“rankraštis (M. Paknys). Šaltinių publikacijos, skirtos su Jėzaus Nazariečio atvaizdu susijusiems tekstams, rankraštis (R. Stankevičienė). Kolektyvinio taikomojo mokslo leidinio „Lietuvių liaudies vaizduojamoji dailė: ištakos, raida ir tradicija“ rankraštis (sud. T. Jurkuvienė). 2 mokslo straipsnių parengimas. Numatomos lėšos (3,5 etato = 3,23 n. e. + 0,27 etato) 33,56 tūkst. Eur

5.4. XX–XXI a. dailės raidos ir sklaidos tyrimai. Bus nagrinėjama šio laikotarpio dailės raida ir atskirų menininkų kūryba, jos recepcija ir ryšiai su to meto kultūriniu, socialiniu, politiniu gyvenimu.

5.4.1. Temos:

5.4.1.1. Šiuolaikinės dailės intermedialumas Tyrimų objektas – tradicinėmis raiškos priemonėmis (tapyba, grafika, piešiniu) kuriamų vaizdų santykiai su žodžiais, taip pat – su fotografija, masinių medijų ir populiariosios kultūros vaizdais, kitais dailės kūriniais. Tikslas – ištirti, kaip apropriacija ir intermedialumas paveikia: kūrinių prasmę ir turinį, pvz., erdvės ir laiko (arba atminties) (re)prezentacijas; suvokėjų savimonę ir tapatumą; dailės dalį kultūros ir vaidmenį visuomenės raidoje (planuojamas darbas – monografija).

5.4.1.2. Aktualūs (XXI a. 2-ojo dešimtmečio) dailės procesai, arba dailės lauko tyrimai kūrybos, sklaidos, recepcijos naujovių aspektais: kūrinių raiška ir temos, sklaidos institucijos ir formos, kritikos interpretacijos ir teorinės prieigos. Tikslas – pasirenkant tinkamus, produktyvius analizės pavyzdžius suformuluoti, nubrėžti vyraujančios problematikos koordinates (planuojamas darbas – straipsnių serija) Grigoravičienė Erika (0,75 etato)).

5.4.2. Tema - XX a. Lietuvos vizualioji kultūra: šaltiniai, funkcionavimas, visuomenės atsakas (Jankevičiūtė Giedrė (0,5 etato)). Tyrimo objektas apima kelis probleminius branduolius. Tai – XX a. Lietuvos dailės įtakingų kūrėjų (Petras Repšys, Petras Rimša) meninis palikimas, jo genezė, sklaida ir recepcija; nutylėtų XX a. vizualiosios kultūros temų problema.

5.4.3. Tema - Vilniaus krašto taikomoji dailė ir dailieji amatai: 1918–1940 m. (Natalevičienė Lijana (0,75 etato)).Tyrimo tikslas – susisteminti ir apibendrinti tarpukariu okupuoto Vilniaus krašto taikomosios dailės ir dailiųjų amatų raidą, įtraukti ją į lietuvių dailėtyros apyvartą kaip neatsiejamą Lietuvos dailės istorijos dalį. Pagrindinis dėmesys bus skiriamas institucijų ir organizacijų veiklai, svarbiausiems meniniams reiškiniams ir asmenybėms, šio krašto taikomosios dailės santykiui su Lenkijos ir Lietuvos menine terpe, taip pat kūrybinio palikimo įtakai vėlesnei Lietuvos taikomosios dailės raidai.

5.4.4. Tema - Lietuvos dailė ir meninis gyvenimas Pirmojo pasaulinio karo metais (Surgailienė Laučkaitė, Laima (0,5 etato)). Tyrimo objektas – 1915–1918 m. Kauno dailė ir meninis gyvenimas, kur Oberosto spaudos tarnyboje kareiviais tarnavo nemažai žymių vokiečių dailininkų, sukūrusių ryškių meno kūrinių. Šie dailininkai priklausė Kaune susibūrusiam vokiečių intelektualų – rašytojų, žurnalistų, dailininkų ratui, buvo kritiškai nusiteikę karo atžvilgiu, daug dėmesio savo

kūryboje skyrė Lietuvai ir Kaunui, vietiniams gyventojams, jų kultūros, paveldo tematikai. Šis dailės istorijos laikotarpis visiškai netyrinėtas, aktualus ne tik Lietuvos, bet ir tarptautiniame, pirmiausia vokiečių kultūros, kontekste.

5.4.5. Tyrimų įgyvendinimo planas:

2017 metais – Vaizdinio šaltinio „Petro Repšio medalių katalogas“ parengimas (G. Jankevičiūtė). Tęstinio leidinio „Dailės istorijos studijos“, t. 8 “Community and Utopia. Artist‘s Settlements in Eastern and East-Central Europe, from the Fin-de-Siècle to Socialism” sudarymas (L. Surgailienė Laučkaitė). 2 mokslo straipsnių parengimas. Parodos, skirtos Vilniaus ikonografijai Nacionalinėje dailės galerijoje, parengimas. Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms ir monografijoms, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2,5 n. et.) 23,97 tūkst. Eur

2018 metais - 1 mokslo straipsnio parengimas. 1 pranešimas mokslo konferencijoje. Tarptautinės konferencijos „Nepatogus paveldas“ organizavimas (G. Jankevičiūtė). Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms ir monografijoms, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2,5 n. et.) 23,97 tūkst. Eur

2019 metais - Tęstinio leidinio „Dailės istorijos studijos“, 9 tomo: „Nepatogus paveldas“ sudarymas (G. Jankevičiūtė). 3 mokslo straipsnių parengimas. Konferencijos, skirtos dailės kūrinių kolekcionavimui Lietuvoje, organizavimas. Medžiagos, vaizdinių ir rašytinių šaltinių rinkimas studijoms ir monografijoms, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2,5 n. et.) 23,97 tūkst. Eur

2020 metais - 3 mokslo straipsnių parengimas. 1 pranešimas mokslo konferencijoje. Medžiagos rinkimas studijoms ir monografijoms, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (2,5 n. et.) 23,97 tūkst. Eur

2021 metais - Monografijos apie šiuolaikinės dailės (tradicines raiškos priemones naudojančių vizualiųjų menų) intermedialumą rankraštis (E. Grigoravičienė). Monografijos „Petras Rimša“ rankraštis (G. Jankevičiūtė). **S**tudijos „Vilniaus krašto taikomoji dailė ir dailieji amatai: 1918–1940“ rankraštis (L. Natalevičienė). Studijos „Vokiečių dailininkai Kaune Pirmojo pasaulinio karo metais“ rankraštis (L. Surgailienė Laučkaitė). Numatomos lėšos (2,5 n. et.) 23,97 tūkst. Eur

5.5. Muzikos ir scenos meno tyrimai: kontekstai ir interpretacijos**.** Bus tiriami muzikinės ir sceninės kūrybos ypatumai bei jos teorinės refleksijos raida Lietuvoje per visuomeninių, politinių, (tarp)kultūrinių ir religinių veiksnių kaitą: XVI–XX a. pr. bažnytinė gedulinė muzika, XX a. pab. – XXI a. pr. vargonų muzika, Lietuvos kompozitorių ir muzikos bei scenos meno atlikėjų kūryba, XX–XXI a. muzikinės ir teatrinės reprezentacijos bei percepcijos savitumai, nacionalinis muzikologinis ir teatrologinis palikimas.

5.5.1. Tyrimo objektai:

5.5.1.1. XVI–XX a. pradžios bažnytinė gedulinė muzika Lietuvoje. Bažnytinės gedulinės liturginės muzikos Lietuvoje tyrimuose dėmesys kreipiamas į kūrybos, sklaidos ir recepcijos terpės ypatumus, XIX–XX a. pr. gedulinės muzikos Lietuvos bažnytinių kapelų repertuaro apžvalgą, išlikusių rankraščių sisteminimą ir analizę;

5.5.1.2. Nacionalinis muzikologinis palikimas – analizuojant muzikologinį palikimą, rengiama studija-šaltinio publikacija „Muzikologės Jūratės Trilupaitienės darbai“, skirta šios mokslininkės įvairiu laiku skelbtų reikšmingiausių darbų pristatymui, apibendrinimui ir įvertinimui, aktualizuojant juos kaip autentiškus Lietuvos muzikos istorijos tyrimus; (Budzinauskienė, Laima (0,5 etato)).

5.5.2. XVII–XIX a. muzikinė kūryba – bus tiriami istoriniai muzikinės kultūros šaltiniai, rankraščiai ir personalijos.

5.5.3. Tyrimo objektas - fenomenologijos metodologija ir jos taikymas XX– XXI a. teatrui (Klusaitė, Lina (0,25 etato)). Tyrimas aprėps pagrindines fenomenologijos sąvokas ir konceptus, fenomenologijos ir teatro sąsajas, metodo taikymo sceninės praktikos pavyzdžius, naujas teatro fenomenologijos suvokimo galimybes.

5.5.4. Tyrimo objektai:

5.5.4.1. Baltiškosios tapatybės vargonų muzikoje ypatumai. Baltiškosios tapatybės vargonų muzikoje ypatumai analizuojami per XX a. pab. – XXI a. pr. kompozitorių B. Kutavičiaus, A. Martinaičio, V. Bartulio, G. Sakalausko, M. Natalevičiaus, A. Pärto, P. Vasko ir kt. kūrybą, ieškant jos sąsajų su modernizmu, archaika ir sakralumu;

5.5.4.2. Alternatyvusis multikultūrinis kompozitorės O. Narbutaitės kūrybos kelias. Kompozitorės kūryba analizuojama per Vakarų moderno kultūros, egzistencializmo filosofijos, taip pat poezijos, dailės ir daugiatautės Lietuvos kultūros sąsajas. (Landsbergytė-Becher, Jūratė (0,75 etato)).

5.5.5. Tyrimo objektai:

5.5.5.1. XX a. Lietuvos muzikinio teatro raida ir jo būklė istorijos pervartų laikotarpiu. Tyrimas apims vokietmečio arba karo metų ir sovietinio laikotarpio 6-ojo dešimtmečio kontekstus, keliant klausimus, kokiu intensyvumo laipsniu klostėsi pozityvi kultūros raida, kaip ji sugebėjo tapti stipriu tapatumo, asmens vidinės laisvės, tiesos, grožio ir gėrio vertybių sargu, ar okupantams pavyko iškreipti meno tautinę ir humanistinę prigimtį?

5.5.5.2. Nacionalinis muzikologinis palikimas – bus atliktas muzikologės Onos Narbutienės darbų ir veiklos sisteminimas, parengta mokslo studija-šaltinio publikacija; 3) Muzikų laiškai, dienoraščiai, mikroistorijos kaip autentiški kultūros raidos, įvykių, procesų paliudijimai ir refleksija – publikavimui rengiami kompozitoriaus Jono Nabažo (1907–2002), visą gyvenimą rašyti dienoraščiai (pirmoji jų dalis išleista; svarbu parengti antrąją dalį, aprėpiančią sovietmetį ir pirmąjį nepriklausomybės dešimtmetį). (Markeliūnienė Vytautė (0,5 etato)).

5.5.6. Tyrimo objektas - kompozitoriaus Anatolijaus Šenderovo kūryba (Rupeikaitė-Mariniuk, Kamilė (0,5 etato)). Tyrimo eigoje analizuojami ir įvertinami du kompozitoriaus kūrybiniai laikotarpiai (1963–1990 metai ir nuo 1990 metų), išskiriami reikšmingiausi jų kūriniai, įvardijamos jų charakteristikos bei temos; empiriniam tyrimui pasitelkiami pokalbiai su kompozitoriumi ir atlikėjais.

5.5.7. Tyrimo objektai:

5.5.7.1. XX–XXI a. Lietuvos sceninė choreografija, analizuojant baleto spektaklio vaizdines formas, baleto ir šiuolaikinio teatro ryšius bei sąveikas, populiariosios kultūros įtaką baleto kaip teatro žanro raidai ir refleksijai;

5.5.7.2. XX a. pabaigos Lietuvos baleto solistės Loretos Bartusevičiūtės kūryba, analizuojant jos sąsajas su šio laikotarpio Lietuvos baleto meno raida, Lietuvos baleto mokykla kaip kultūriniu reiškiniu, kitų šalių (Rusijos, Venesuelos), su kuriais susijusi artistės veikla, baleto menu.

5.5.8. Tyrimo objektas – Istorijos reprezentacijos XX a. pirmos pusės Lietuvos teatre (Trinkūnaitė, Šarūnė (0,5 etato)). Tyrimo eigoje analizuojami XX a. pradžios nacionalinio išsivadavimo judėjimo ir nepriklausomybės (tarpukario) laiko kontekstai, jų įtaka istorijos reprezentavimo scenoje formų savitumui bei kaitai, meninė, socialinė ir politinė istorijos refleksijos teatro scenoje reikšmė. (Šabasevičius, Helmutas (0,75 etato)).

5.5.9. Tyrimo objektai:

5.5.9.1. Profesionalios lietuvių teatrologinės minties raida, veikiant socialiniams ir politiniams/ideologiniams kontekstams. Analizuojant lietuvių profesionalios teatro kritikos formavimąsi įvertinami tarpukario ir sovietinės Lietuvos kultūriniai bei politiniai aspektai, suponavę lietuviškosios kritikos mokyklos savitumą, pristatomi šią mokyklą reprezentuojantys autoriai bei tekstai;

5.5.9.2. Sceninės praktikos ir refleksijos pokyčiai XXI a. kultūros raidos kontekstuose. Aktualios teatrinės praktikos ir refleksijos analizėje dėmesys kreipiamas į struktūrinius, semantinius ir performatyviuosius sceninės kūrybos aspektus, taip pat intertekstualumo ir intermedialumo sąsajas, suponuojančias naujus teatrinio „teksto“ analizės bei kritikos metodus. (Vasinauskaitė, Rasa (0,75 etato)).

5.5.10. Tyrimų įgyvendinimo planas:

2017 metais – Mokslo leidinio „Menotyra. Muzikologija“ (V. Markeliūnienė). Mokslo leidinio „Menotyra. Teatrologija“ sudarymas (H. Šabasevičius). 4 mokslo straipsnių parengimas. 1 pranešimas mokslo konferencijoje. Medžiagos rinkimas studijoms ir monografijoms, jų dalių ir skyrių rašymas. Numatomos lėšos (4,5 n. et.) 43,15 tūkst. Eur

2018 metais - Monografijos „Baltiškosios tapatybės formavimasis XX–XXI a. vargonų muzikoje“ rankraštis (J. Landsbergytė-Becher). Kolektyvinės monografijos „Gedulinė liturginė muzika XVI–XX a. pr. Lietuvoje“ sudarymas ir skyriaus parengimas (L. Budzinauskienė). Mokslo leidinio „Menotyra. Muzikologija“ sudarymas (L. Budzinauskienė). Mokslo leidinio „Menotyra. Teatrologija“ sudarymas (H. Šabasevičius). 3 mokslo straipsnių parengimas. 6

pranešimai mokslo konferencijose. Konferencijos „Muzika ir teatras – sąveikos, skirtys, tarpininkavimai“ organizavimas. Medžiagos rinkimas studijoms ir monografijoms, jų dalių ir skyrių rašymas.
Numatomos lėšos (12,23 n. et. + 0,27 etato) 119,86 tūkst. Eur
2019 metais - Monografijos, skirtos A. Šenderovo kūrybai, rankraštis (K. Rupeikaitė-Mariniuk). Studijos „Muzikologės Onos Narbutienės palikimas“ rankraštis (V. Markeliūnienė). Studijos apie balerinos L. Bartusevičiūtės kūrybą rankraštis (H. Šabasevičius). Studijos „Lietuvių teatrologijos raida (XX a.)“ rankraštis (R. Vasinauskaitė). Mokslo leidinio „Menotyra. Teatrologija“ sudarymas (H. Šabasevičius). 3 mokslo straipsnių parengimas. 1 pranešimas mokslo konferencijoje. Medžiagos rinkimas studijoms ir monografijoms, jų dalių ir skyrių rašymas.
Numatomos lėšos (4,5 n. et.) 43,15 tūkst. Eur
2020 metais - Monografijos „Šiuolaikinio teatro fenomenologija“ rankraštis (L. Klusaitė). Monografijos „Originalieji XX–XXI a. Lietuvos baleto spektakliai“ rankraštis (H. Šabasevičius). Monografijos Lietuvos istorijos reprezentacijų teatre tema rankraštis (Š. Trinkūnaitė). Studijos „Muzikologės Jūratės Trilupaitienės darbai“ rankraštis (L. Budzinauskienė). Mokslo leidinio „Menotyra. Muzikologija“ sudarymas (K. Rupeikaitė-Mariniuk). Mokslo leidinio „Menotyra. Teatrologija“ sudarymas (H. Šabasevičius). 2 mokslo straipsnių parengimas. 8 pranešimai mokslo konferencijose. Tarptautinės mokslinės konferencijos „Muzika, teatras, visuomenė“ surengimas.
Numatomos lėšos (4,5 n. et.) 43,15 tūkst. Eur
2021 metais - ‚Kolektyvinės monografijos „Muzika ir scenos menas: nuo istorinių kontekstų iki šiuolaikinių interpretacijų“ rankraštis (sud. R. Vasinauskaitė). Mokslo leidinio „Menotyra. Teatrologija“ rankraštis (H. Šabasevičus). Šaltinio publikacijos „Kompozitoriaus Jono Nabažo dienoraščiai (1945–2002)“ rankraštis (V. Markeliūnienė). 5 mokslo straipsnių parengimas.
Numatomos lėšos (4,5 n. et.) 43,15 tūkst. Eur

6. Numatomi rezultatai:

6.1. Parengti 8 monografijų rankraščiai:

6.1.1. „Baltiškosios tapatybės formavimasis XX–XXI a. vargonų muzikoje“ (J. Landsbergytė-Becher, 2018 metai). Monografija apžvelgs naujausius ir reikšmingiausius Baltijos šalių kompozitorių vargonų kūrinius, sieks nustatyti esminius baltiškosios tapatybės ir dabartinius šio fenomeno bruožus, atskleisti jų poveikį europinei tapatybei globalizacijos akivaizdoje.

6.1.2. Monografija, skirta kompozitoriaus Anatolijaus Šenderovo kūrybai (K. Rupeikaitė-Mariniuk, 2019 metai). Joje dėmesys telkiamas į dviejų kompozitoriaus kūrybinių laikotarpių (1963–1990 metais ir nuo 1990 metų) charakteristikas, analizuojant reikšmingiausius kūrinius ir išskiriant antruoju kūrybos laikotarpiu svarbias temas; monografiją papildo pokalbiai su kompozitoriumi ir atlikėjais.

6.1.3. Monografija, skirta istorijos reprezentacijoms XX a. pirmos pusės Lietuvos teatre (Š. Trinkūnaitė, 2020 metai). Monografija analizuoja istorijos reprezentacijas XX a. pirmos pusės Lietuvos scenoje, istorinės vaizduotės formas, sceninės kalbos ypatumus, visuomeninį istorinių spektaklių rezonansą, kultūrinio jų konteksto specifiką.

6.1.4. „Originalieji XX–XXI a. Lietuvos baleto spektakliai“ (H. Šabasevičius, 2020 metai). Monografija analizuoja Lietuvoje sukurtus baleto spektaklius, kurių temų bei plastinės formos kaita atskleidžia šios teatrinės kultūros formos raidą ir savitus bruožus, sąsajas su europiniu bei sovietiniu baleto meno kontekstais.

6.1.5. „Šiuolaikinio teatro fenomenologija“ (L. Klusaitė, 2020 metai). Monografija skirta įsisavinti teatro fenomenologijos metodą, leidžiantį užfiksuoti scenos meno tendencijas ir paaiškinti jų kaitą, nustatyti ir kritiškai įvertinti klasikinių ir dabartinių teatro fenomenologijos interpretacijų sąsajas.

6.1.6. „Vilniaus vėlyvojo baroko mokykla“ (A. Kaladžinskaitė, 2021 metai), Monografijoje vėlyvojo baroko stiliaus suklestėjimą, regioninį savitumą, objektų gausą ir tankesnį paplitimą konkrečiose LDK teritorijose bus bandoma paaiškinti socioekonominiu, kultūriniu, religiniu aspektu.

6.1.7. „Petras Rimša“ (G. Jankevičiūtė, 2021 metai), skirta vieno iš XX a. Lietuvos dailės klasikų įvairiapusės kūrybos pristatymui. Rimšos kūrybos visuma iki šiol nebuvo paviešinta, jo biografija žinoma tik labai fragmentiškai, o veiklos ir meninio palikimo interpretacijai trūksta

šiuolaikinio žvilgsnio.

6.1.8. Monografija apie šiuolaikinės dailės intermedialumą (E. Grigoravičienė, 2021 metai).

6.2. Parengti 11 studijų rankraščiai:

6.2.1. „Muzikologės Onos Narbutienės palikimas“ (V. Markeliūnienė, 2019 metai). Studija skiriama šios mokslininkės įvairiu laiku skelbtų reikšmingiausių darbų pristatymui, apibendrinimui ir įvertinimui, aktualizuojant juos kaip autentiškus XX a. lietuvių muzikinės kultūros raidos tarpsnių liudytojus.

6.2.2. „Lietuvių teatrologijos raida (XX a.)“ (R. Vasinauskaitė, 2019 metai). Studija analizuoja ir vertina XX a. lietuvių teatrologijos formavimosi ir raidos ypatumus tarpukariu ir sovietiniu laikotarpiu, supažindina su skirtingų periodų autoriais ir jų darbais.

6.2.3. „Balerinos Loretos Bartusevičiūtės kūryba“ (H. Šabasevičius, 2019 metai). Studijoje analizuojami XX a. pab.–XXI a. pr. Lietuvos baleto solistės L. Bartusevičiūtės vaidmenys, kūrybinė veikla Lietuvoje ir užsienyje.

6.2.4. „Muzikologės Jūratės Trilupaitienės darbai“ (L. Budzinauskienė, 2020 metai). Studija skiriama šios mokslininkės įvairiu laiku skelbtų reikšmingiausių darbų pristatymui, apibendrinimui ir įvertinimui, aktualizuojant juos kaip autentiškus Lietuvos muzikos istorijos tyrimus.

6.2.5. „Iškilmės XVIII a. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: socialinės tapatybės ženklai proginėje kūryboje“ (L. Balaišytė, 2021 metai). Bus nagrinėjama, kokios buvo iškilmių funkcijos XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės visuomenėje, kaip demonstruota socialinė tapatybė, politinės aspiracijos, formuoti valdžios vaizdiniai.

6.2.6. „Dailė ir vizualioji kultūra XVIII a. Nesvyžiaus Radvilų dvare“ (A. Paliušytė, 2021 metai). Remiantis vaizdų ir reginių aprašymais didikų ir pareigūnų laiškuose, dienoraščiuose, proginėje ir kitoje literatūroje, dailės užsakymų dokumentais rekonstruojamas didikų intencijos, meno suvokimas, galios įvaizdinimo būdai.

6.2.7. „Senojo Testamento atvaizdai Lietuvos sakralinėje dailėje“ (A. Giniūnienė, 2021 metai). Pristatoma Senojo Testamento ikonografijos vieta sakralinėje erdvėje, reikšmė liturgijoje, atvaizdų meninė raiška, nagrinėjama Senojo Testamento ir Naujojo Testamento prefigūracijos

6.2.8. „Vilniaus Šv. Dvasios dominikonų vienuolyno istorija ir dailės paveldas“ (D. Vasiliūnienė, 2021 metai). Studija skirta apžvelgti svarbiausio LDK dominikonų vienuolyno, provincijos centro, istoriją ir pristatyti vieno reikšmingiausių Vilniaus baroko ansamblių dailės paveldo visumą.

6.2.9. „Gailestingojo Jėzaus paveikslas“ (S. Smilingytė-Žeimienė, 2021). Studija apie plačiausiai pasaulyje žinomo Lietuvos paveikslo recepcija Lietuvoje, kurioje siekiama išsiaiškinti vizualinį maloningojo paveikslo kulto aspektą – pirmąsias kartotes: devocionalijas ir paveikslus.

6.2.10. „Vokiečių dailininkai Kaune Pirmojo pasaulinio karo metais“ (L. Surgailienė Laučkaitė, 2021 metai). Studija apie Kaune susibūrusių vokiečių intelektualų ratą, žymius dailininkus, tarnavusius kareiviais Oberosto spaudos tarnyboje, ir jų to laikotarpio darbus.

6.2.11. „Vilniaus krašto taikomoji dailė ir dailieji amatai: 1918–1940“ (L. Natalevičienė, 2021 metai). Studija skirta institucijų ir organizacijų veiklai, svarbiausiems meniniams reiškiniams ir asmenybėms, šio krašto taikomosios dailės santykiui su Lenkijos ir Lietuvos menine terpe, kūrybinio palikimo įtakai vėlesnei Lietuvos taikomosios dailės raidai.

6.3. Parengti 5 kolektyvinių veikalų rankraščiai:

6.3.1. Tęstinis leidinys „Dailės istorijos studijos“, t. 8: “Community and Utopia. Artist‘s Settlements in Eastern and East-Central Europe, from the Fin-de-Siècle to Socialism” (sud. L. Surgailienė Laučkaitė, 2017 metai).

6.3.2. Kolektyvinės monografijos „Gedulinė liturginė muzika XVI–XX a. pr. Lietuvoje“ (sudaryt. L. Budzinauskienė, J. Vilimas, 2018 metai) dalis, skirta XIX a. – XX a. pr. gedulinės muzikos Lietuvos bažnytinių kapelų repertuare apžvalgai, išlikusių rankraščių sisteminimui ir analizei; gedulinės muzikos autorystės, kompozicijų įvairovės, dažniausiai atliekamų kūrinių analizei ir lyginimui.

6.3.3. Mokslinių straipsnių rinkinys „Religinės kultūros paveldo studijos“, t. 4: „Excellentia virtutum: šventieji Lietuvos kultūroje“ (sud. A. Giniūnienė, (data koreguotųsi pagal gautą finansavimą leidybai)). Straipsniuose nagrinėjama, kaip šis daugialypis reiškinys skleidėsi

Lietuvos kultūroje, kiek šventųjų kulto sklaida ir kaita buvo susijusi su vietos specifika, o kiek su bendraeuropiniais reiškiniais, kokios socialinės ir dorovinės vertybės buvo aktualizuojamos vienu ar kitu laikmečiu, kokią meninę išraišką šventųjų gerbimas įgavo Lietuvoje.

6.3.4. Tęstinis leidinys „Dailės istorijos studijos“, t. 9: „Nepatogus paveldas“ (sud. G. Jankevičiūtė, 2019 metai). Straipsniai anglų kalba pristatytų to paties pavadinimo konferencijos pranešimų pagrindu parengtus tekstus, atveriančius ilgus metus nutylėtas Vidurio ir Rytų Europos vizualiosios kultūros temas, kurios padeda kitaip pažvelgti į praeitį ir pakoreguoti dabarties vertinimus.

6.3.5. Kolektyvinė monografija „Muzika ir scenos menas: nuo istorinių kontekstų iki šiuolaikinių interpretacijų“ (sud. R. Vasinauskaitė, 2021 metai).

6.4. Parengti 5 šaltinių publikacijų rankraščiai:

6.4.1. „Petro Repšio medalių katalogas“ (G. Jankevičiūtė, 2017 metai), kuris išsamiai pristatys vieno ryškiausių XX a. antros pusės ir XXI a. pradžios Lietuvos dailininkų kūrybinio palikimo dalį – medalius, per kuriuos atsiveria gilūs šiuolaikinės Lietuvos visuomenės istorinės savimonės ir vaizduotės pjūviai. Publikacija rengiama bendradarbiaujant su LNM, ją numatyta išleisti muziejaus leidinių serijoje „Dailininkas ir istorija“ LNM lėšomis.

6.4.2. „Pažaislio kamaldulių vienuolyno XVIII–XIX a. vizitacijos“ (M. Paknys, 2019 metai). Barokinio vienuolyno įvairaus laikotarpio vizitacinių dokumentai atskleidžia, kas tuo laikotarpiu buvo aktualu, amžininkų požiūriu reikšminga, kaip keitėsi vienuolyno turtinė padėtis, ansamblis ir jo meninės vertybės.

6.4.3. „Mykolo Kazimiero ir Kristupo Zigmanto Pacų testamentai“ (M. Paknys, 2021 metai). Šaltinis yra reikšmingas XVII a. politinių, religinių ir meninių realijų liudijimas.

6.4.4. Šaltinių publikacija, skirta su Jėzaus Nazariečio atvaizdu susijusiems tekstams (giesmių, literatūros kūrinių ir kitiems) (R. Stankevičienė, 2021 metai)

6.4.5. „Kompozitorius Jonas Nabažas. Dienoraščiai (1945 – 2002)“ (V. Markeliūnienė, 2021 metai)

6.5. Parengti 3 taikomieji mokslo leidiniai:

6.5.1. Parodos katalogas „Jėzus Nazarietis Lietuvos dailėje“ (sud.. R. Stankevičienė, 2018 metai), kuriame bus kompleksiškai pristatomas šis atvaizdas, jo meninės raiškos, ikonografijos ir sampratos tradicija ir jos kaita profesionaliojoje ir liaudies dailėje.

6.5.2. Kolektyvinis taikomojo mokslo leidinys „Lietuvių liaudies vaizduojamoji dailė: ištakos, raida ir tradicija“, skirtas versti į anglų kalbą (sud. T. Jurkuvienė, 2019 metai). Veikalas skirtas užsienio auditorijai. Jame pristatomos lietuvių liaudies dailės specifika, ištakos, santykis su bažnytine tradicija, ikonografija ir pirmavaizdžiai, taip pat raida ir transformacijos istorinių lūžių laikais.

6.5.3. Kolektyvinis taikomojo mokslo leidinys „Lietuvių liaudies vaizduojamoji dailė: ištakos, raida ir tradicija“, skirtas publikuoti lietuvių k. (sud. T. Jurkuvienė, 2021 metai). Knyga skirta plačiai Lietuvos visuomenei, todėl atsižvelgiant į auditoriją bus koreguojami tekstai, išplėstos ir pagilintos atskiros pirmoje knygoje paliestos temos.

6.6. Surengtos 5 mokslinės konferencijos:

6.6.1. Tarptautinė mokslinė konferencija „Nepatogus paveldas“ (2018 metai), apie įvairiais aspektais „nepatogų“ vizualiosios kultūros paveldą Vidurio ir Rytų Europoje.

6.6.2. Nacionalinė mokslinė konferencija „Muzika ir teatras – sąveikos, skirtys, tarpininkavimai“ (2018 metai), skirta muzikos ir teatro sąsajų istoriniams ir šiuolaikiniams pavyzdžiams aptarti bei įvertinti.

6.6.3. Nacionalinė mokslinė konferencija, skirtos dailės kūrinių kolekcionavimui Lietuvoje (2019 metai).

6.6.4. Nacionalinė mokslinė konferencija „Objektas ir jo dekoras“ (2020 metai). Konferencija skirta objekto ir jo dekoro santykio, dekoro tipologijos, funkcijos, dekoro motyvų profesionaliojoje ir liaudies dailėje apykaitos, pasaulietinio ir sakralaus objekto dekoro specifikos ir kitiems klausimams.

6.6.5. Tarptautinė mokslinė konferencija „Muzika, teatras, visuomenė“ (2020 metai). Konferencija skirta išanalizuoti ir įvertinti muzikinės ir teatrinės kūrybos bei suvokimo aspektus skirtinguose sociokultūrinių ir politinių pokyčių kontekstuose.

6.7. Surengtos 2 parodos: Paroda, skirta Vilniaus ikonografijai Nacionalinėje dailės galerijoje (2017 metai). Paroda „Jėzus Nazarietis Lietuvos dailėje“ (kuratorė R. Stankevičienė, 2018 metai).
Parengti ir paskelbti 48 mokslinių tyrimų straipsniai mokslo spaudoje. Paskelbti 24 pranešimai mokslo konferencijose.

7. Rezultatų sklaidos priemonės:
Parengtų leidinių publikavimas vykdant šią programą nenumatomas. Rezultatai bus skelbiami gavus papildomą LMT administruojamų ar kitų sklaidai skirtų programų finansavimą.
Lygiagrečiai su moksliniais tyrimais programoje dirbantys mokslininkai populiarins ir viešins savo tyrimų rezultatus: supažindins visuomenę su naujais atradimais, skaitydami pranešimus mokslinėse konferencijose, pristatydami juos populiariuose straipsniuose periodinėje spaudoje, savo kuruojamose dailės parodose Lietuvos muziejuose, viešose paskaitose, televizijos ir radijo laidose, dokumentiniuose filmuose.

8. Preliminarus programos lėšų paskirstymas (tūkst. eurų)

Eil. Nr.	Išlaidų pavadinimas	2017 metais	2018 metais	2019 metais	2020 metais	2021 metais	Visai programai (suma)
1.	Programai skirti norminiai etatai, lėšos	12,23 117,27	12,23 117,27	12,23 117,27	12,23 117,27	12,23 117,27	586,36
2.	Kitos lėšos planuojamos programai vykdyti (iš kitų, institutui skirtų valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšų)	0,27 2,59	0,27 2,59	0,27 2,59	0,27 2,59	0,27 2,59	12,95
	Iš viso	119,86	119,86	119,86	119,86	119,86	599,31

9. Programos trukmė.
2017 - 2021 metai.

10. Programos vadovas
dr. Dalia Vasiliūnienė, LKTI vyresnioji mokslo darbuotoja, tel. 861698901; el. paštas: vasiliuniene.dalia@gmail.com

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro 2017 m. d. įsakymu Nr.

TRADICIJOS IR DABARTIES SANKIRTOS: TARPDALYKINIAI XX A.–XXI A. KULTŪROS TYRIMAI

1. Programos vykdytojas - Lietuvos kultūros tyrimų institutas (toliau – LKTI).
Norminiai etatai skirti programai - 11,25.

2. Programos tikslas - tirti šimtmetį mininčios Lietuvos kultūrinės atminties bei kultūrinės tapatybės kaitą įtakojusius XX a.–XXI a. pradžios Lietuvos ir pasaulio kultūros raidos, sklaidos ir raiškos procesus, atskleidžiant šių procesų sąveikas, kontekstus. Plėtoti kultūros tyrimus taikant naujas ir tobulinant esamas metodologines prieigas, įtraukiant filosofijos tyrinėjimus į šiuolaikines tarpdisciplininės humanistikos studijas, padėsiančias išryškinti pagrindines dabartinės kultūros raidos tendencijas.

3. Programos uždaviniai:

3.1. Kultūros raiškos pavidalų tyrimai: nuo tradicijų iki inovacijų.

Tiriami tradiciniai ir naujoviški kultūros ir meno raiškos pavidalai, nagrinėjama estetinės minties raida, kultūrinės vaizdinijos bei žiūros pokyčiai naujųjų medijų aplinkoje, aprėpiančioje bendrąją vaizdų kultūrą, socialines įvaizdžių galias, įtaką individualiai ir kolektyvinei patirtims, naujų kūrybos formų, raiškos būdų ir reikšmių įsigalėjimą bei sklaidą.

Tiriama iškilių XX a. Lietuvos asmenybių, jų kultūrinės raiškos ir steigtų organizacijų, institucijų reikšmė kultūrai ir mokslui plėtoti, nustatomas jų šviečiamasis indėlis ir svarba visuomenės vertybinėms nuostatoms ugdyti.

Tiriamas baltų simbolizmo poveikis modernioje ir postmodernioje kultūroje, atskleidžiami nacionalinės kultūros, mokslo ir visuomenės sąveikų istoriniai ypatumai.

3.2. Lietuvos kultūrinės atminties ir kultūrinės tapatybės kaitos europinėje ir pasaulinėje erdvėje tyrimai.

Tiriami Lietuvos kultūrinės atminties ir kultūrinės tapatybės pokyčiai europinėje ir pasaulinėje erdvėje, kreipiant dėmesį į Lietuvos kultūrinių tapatybių tąsą ir kaitą geokultūrinių permainų akivaizdoje, atskleidžiant nūdienos Lietuvos kultūros savitumo prielaidas ir galimybes europinių ir pasaulio kultūrų erdvėje;

Tiriami lietuvių diasporos akultūracijos, kultūrinės adaptacijos ir integracijos procesai, jos veiklos ir tinklaveikos profiliai, kita su tarptautine lietuvos žmonių migracija susijusi problematika.

Tiriami sociokultūriniai vaizdiniai, reiškiniai ir formos atminties ir tapatybės atstovavimo požiūriu, kultūrinės atminties tipai, jų sanklodos, kaita bei sklaida regioniniu, nacionaliniu ir viršnacionaliniu lygiais.

Tiriamos pastarųjų dešimtmečių kultūros ir kultūrinės atminties raida bei sklaida kultūros ekonomikos bei kultūros politikos požiūriu, urbanistinė kultūrinė plėtra, kultūrinis planavimas, sovietmečio refleksijos.

3.3. Filosofiniai kultūros tyrimai.

Kultūros filosofijos, kultūros antropologijos ir sociologijos, kultūros fenomenologijos ir hermeneutikos tyrimai.

Šiuolaikinių politinių, etinių, estetinių teorijų tyrimai.

Tarpkryptiniai ir tarpdisciplininiai kultūros tyrimai, apimantys ideologinius kultūros tyrimus, biopolitikos tyrimus, technologijų ir medijų filosofijos tyrimus, etinio kultūros matmens tyrimus, religijos sugrįžimo į kultūros diskursą analizę.

Tiriama Lietuvos filosofijos istorija atnaujinant šiuolaikinės filosofijos metodologinį instrumentarijų ir atskleidžiant bei plėtojant jos ryšius su pasauliniu kontekstu, įtraukiant išeivijos filosofinį įnašą į šiuolaikinį Lietuvos filosofinį kontekstą.

4. Metodologinis tyrimų pagrindimas

Tyrimuose bus siekiama kompleksinio požiūrio į Lietuvos kultūrą globalioje ir tarpkultūrinėje erdvėje. Lyginamąja metodologija pagrįsti tyrinėjimai leis kritiškai ir sinchroniškai tirti kultūros pokyčius, sąlygas ir priežastis formuojančius dėmenis, nacionalinio ir kitų tapatumų ir kultūrinės atminties sąveikos ypatumus. Tiriant tapatumo ir atminties sąveiką bus remiamasi šiuolaikinės

prancūzų istoriografijos tradicija – Analų mokykla (P. Nora, R. Chartier ir kt.), archetipine psichologija (C.G. Jungas, J. Hillman ir kt.). Tapatumams tirti pasitelkiami A. Smitho, B. Anderseno, Z. Baumano, R. Brubakerio ir kt. teorinės ir metodologinės prieigos, taip pat filosofų M. Foucault, M. Heideggerio, P. Ricoero darbai.

Tiriant XX a. – XXI a. pradžios Lietuvos kultūros ir visuomenės raidą bus naudojami skelbtų tekstų, rankraštinių ir ikonografinių šaltinių, istoriografijos duomenų lyginamosios analizės ir sintezės metodai. Kultūros raiškos tyrimuose bus taikomos kultūros sociologijos bei kultūros antropologijos koncepcijos. Medijų, tinklaveikos, naujųjų technologijų, atminties tyrinėjimuose perspektyviais laikomi B. Stieglerio mokyklos teorija ir metodai, M. Castellso teorinės įžvalgos. Taip pat bus pasitelktos vaizdo antropologijos ir sociologijos prieigos.

Problemų istorijos metodas leis pasitelkti filosofines teorijas kaip tam tikrų problemų atradimo ir sprendimo rezultatą. Probleminės situacijos rekonstrukcijos tikslas yra atkurti nagrinėjamos teorijos (problemos) probleminį kontekstą, sudarytą iš ankstesnių tos pačios problemos sprendimų rezultatų, ir kartu nustatyti šios teorijos novatoriškus elementus (vertę). Diskurso analizės metodas leis tyrinėti įvairius diskurso tipus (politinį, religinį, meninį, etinį ir kt.), aptarti diskurso ir galios santykį. Fenomenologinis metodas leis aprašyti ir analizuoti įvairius kultūros reiškinius, kreipdamas filosofinį tyrimą į konkrečią patirtį. Hermeneutinis metodas leis tirti kūltūrą kaip prasmės kūrimo praktiką, o sykiu jis svarbus kaip kritinė hermeneutika, teikianti pirmenybę ne pirminei esmei, o būtiniems aplinkkeliams, sudarantiems kultūros šerdį.

Lyginamasis metodas leidžia Lietuvoje plėtotas idėjas palyginti su Vakarų ar Rytų filosofinėmis tradicijomis, nustato konkrečias teorines įtakas, mąstymo šaltinius. Taip pat taikoma tarpdisciplininė, su žinojimo sociologija (mokslotyra, lyginamąja filosofijų sociologija, etnometodologija ir kt.), kultūros studijomis, mentalitetų istorija susijusi metodologinė prieiga, leidžianti tiksliau išanalizuoti ir įvertinti praeities bei dabarties filosofinių teorijų kūrimo empirinius veiksnius: socialinių, kultūrinių, politinių aplinkybių įtaką filosofų darbui, filosofų socialinių grupių ir ryšių tinklų susiklostymą, jų funkcionavimą, filosofų simbolinio intelektinio kapitalo kaupimo procesus, konkurenciją ir pan. Tarpdisciplininė prieiga leidžia ištirti naujausius Lietuvos filosofijos pokyčius ir taip prisideda prie bendrųjų Lietuvos visuomenės ir kultūros tyrimų.

Ilgalaikės programos tyrimams bus siekiama atnaujinti teorines prieigas ir metodologinius pagrindus, atsižvelgiant į dabartines kultūros tyrimų tendencijas. Pasirinkus tarpdalykinį ir kompleksinį ilgalaikės programos tyrimų pobūdį ketinama bendradarbiauti su kitomis Lietuvos švietimo ir mokslo institucijomis – VU, VDU, LSTC, LLTI, LII, taip pat meno institucijomis – ŠMC.

5. Tyrimų etapai ir jų charakteristika; detalus įgyvendinimo planas, kuriame numatomas skirtų lėšų preliminarus paskirstymas uždaviniams vykdyti:

5.1. Įgyvendinant 3.1 papunktyje nurodytą uždavinį bus vykdomi tyrimai:

5.1.1. Lyginamieji kultūros ir meno tyrimai, kultūros ir meno sociologija, vizualioji kultūra, medijų kultūra, estetika, tarpkultūrinis dialogas, kultūrinė atmintis **(**Gaižutytė-Filipavičienė, Žilvinė (0,75 etato));

5.1.2. Lyginamieji kultūros ir meno tyrimai, vizualioji kultūra, meno istorija, estetika, kultūros antropologija, tarpkultūrinis dialogas, kultūrinė atmintis (Žukauskienė, Odeta (0,75 etato)).

5.1.3. Kinų estetika ir menas; daoizmas ir jo recepcija Vakaruose; Tolimųjų Rytų kultūrų recepcija Vakaruose ir Lietuvoje; žmogaus kūno samprata ir praktikos kinų kultūroje bei jų taikymas Vakaruose ir Lietuvoje; lyginamieji Tolimųjų Rytų ir Vakarų kultūrų tyrimai (Poškaitė, Loreta (0,25 etato));

5.1.4. Filosofinė hermeneutika, postmodernusis diskursas, postmodernusis kapitalizmas, vartojimo visuomenė, kultūrų sąveika globalizacijos sąlygomis, urbanistika, medijų teorija ir medijų kultūra, tapatumai ir atmintys (Rubavičius, Vytautas (0,25 etato));

5.1.5. XX a. Lietuvos mokslo istorija, Lietuvos akademinės bendruomenės šviečiamoji ir kultūrinė raiška XX a pirmoje pusėje.(Juzefovičius, Romualdas (0,75 etato));

5.1.6. Lietuvos ir Lenkijos istorija, Lietuvos kultūros istorija, mokslo istorija.(Ilgievič, Henryka (0,5 etato));

5.1.7. Fotografijos istorija, fotografijos sovietizavimo problemos, kultūros paveldo tyrinėjimai. (Matulytė, Margarita (0,25 etato));

5.1.8. XX amžiaus istorinės traumos, jų atmintis ir komemoracija Europoje, socialinė ir kultūrinė Lietuvos ir Baltijos šalių istorija, Sovietinė kultūros politika ir nacionalizmas, tapatybės politika ir kultūros elitai, elitų kolaboravimas su okupaciniais režimais, modernizmas, sovietinis post-kolonializmas (Davoliūtė-Opgenorth (0,5 etato));

5.1.9. Senovės baltų (lietuvių, prūsų, jotvingių) religija ir apeigos, remiantis rašytiniais šaltiniais; tradiciniai pagoniški ir krikščioniški simboliai Lietuvos kultūroje bei pasaulėjautoje iki mūsų dienų (Usačiovaitė, Elvyra (0,25 etato));

5.1.10. Etnologija, mitologija, folkloristika (Balsys, Rimantas (0,25 etato));

5.1.11. Baltų religija, jos rašytiniai šaltiniai, krikščionybės įvedimo istorija, pagonybės ir krikščionybės santykiai Lietuvoje, tradiciniai kalendoriniai lietuvių papročiai, baltų religijos recepcija šiuolaikiniame mene (Bumblauskas, Mangirdas (0,25 etato)).

Viso 1 uždaviniui: 4,75 n.e. 45,55 tūkst. Eur

2017 - 2021 metais straipsnių rengimas, pranešimų rengimas ir skaitymas nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose, leidinių rengimas, knygų sudarymas.

5.2. Įgyvendinant 3.2 papunktyje nurodytą uždavinį bus vykdomi tyrimai:

5.2.1. Filosofinė hermeneutika, postmodernusis diskursas, postmodernusis kapitalizmas, vartojimo visuomenė, kultūrų sąveika globalizacijos sąlygomis, urbanistika, medijų teorija ir medijų kultūra, tapatumai ir atmintys (Rubavičius, Vytautas (0,5 etato)).

5.2.2. Tarpkultūrinis dialogas, kultūrinė atmintis, Lietuvos kultūros istorija, XX-XXI a. lietuvių literatūra, šiuolaikinė drama ir teatras (Mykolaitytė, Aurelija (0,75 etato)).

5.2.3. Neklasikinė Vakarų filosofija, estetika ir meno filosofija, postruktūralistinis diskursas, psichopatologija, Lietuvos kultūra ir menas, tapatybių virsmai ir atmintys (Stanislovas Mostauskis (0,5 etato)).

5.2.4. Kultūros politika, inovacijų politika, kultūros ekonomika (Makselis Rasius (0,25 etato)).

5.2.5. Kultūros politika. (Skaidra Trilupaitytė (0,75 etato)).

Viso 2 uždaviniui: 2,75 n. e. 26,37 tūkst. Eur

2017-2021 metais straipsnių rengimas, pranešimų rengimas ir skaitymas nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose, monografijos rankraščio dalies rengimas.

5.3. Įgyvendinant 3.3 papunktyje nurodytą uždavinį bus vykdomi tyrimai:

5.3.1. Kultūros filosofija, fenomenologinė ir hermeneutinė filosofija, kultūros teorija, humanitarinių mokslų (metodologija (Sverdiolas, Arūnas 0,5 etato)).

5.3.2. Menotyra, filosofija, meno ir psichopatologijos santykis, dailės kritikos metodologija, ideologijos kritika (Šapoka, Kęstutis (0,5 etato)).

5.3.3. Struktūralizmas, postmodernizmas, šiuolaikinė filosofija. Platono filosofija, dabartinė filosofija, kalbos filosofija, religijos filosofija, mokslo filosofija, lyginamoji kalbotyra, civilizacijų istorija, senosios kalbos, antikinė literatūra, kultūrinė antropologija, senovės istorija (Naglis Kardelis (0,5 etato)).

5.3.4. Šiuolaikinė filosofija, fenomenologija, post-fenomenologija, laiko problema (Bacevičiūtė, Danutė (0,25 etato), Nikiforova, Basia (2017–2019 metais – 0,25 etato)).

5.3.5. Šiuolaikinė prancūzų filosofija, struktūralizmas, poststruktūralizmas, semiotika, fenomenologinė filosofija, naratologija (Keršytė, Nijolė (0,25 etato)).

5.3.6. Lietuvos filosofijos istorija (XX a. 2 pusė), filosofijos istoriografijos metodologija, filosofijos sociologija, marksistinė filosofija (Kabelka, Gintaras (0,75 etato)).

5.3.7. Filosofai neprofesionalai Lietuvos filosofijos kontekste (Konickis, Andrejus (0,25 etato)).

5.3.8. Lietuvių išeivių filosofija, socialinių mokslų filosofija, Vakarų filosofijos istorija, civilizacijų teorija, kultūros sociologija, meno sociologija, populiariosios kultūros studijos ir sociologiškai orientuota socialinė psichologija (Noreika, Alvydas (2017–2018 metais – 0,5 etato, nuo 2019 metais – 0,75 etato)).

Viso 3 uždaviniui: 3,75 n. e. 35,96 tūkst. Eur

2017 – 2021 metais straipsnių rengimas, pranešimų rengimas ir skaitymas nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose.

6. Numatomi rezultatai:

Įgyvendinus programą bus parengti 146 moksliniai straipsniai, skirti publikuoti mokslo spaudoje, parengti 5 monografijų rankraščiai, sudaryti 8 kolektyvinių darbų rankraščiai, surengtos 8 mokslinės konferencijos.

Parengti 4 monografijų rankraščiai (preliminarūs pavadinimai):
Sprendimo galios veiksena: dailės kritika filosofinės problematikos akiratyje (Kęstutis Šapoka, 2018 metais);
Šiuolaikinės kultūros slinktys: atminties/užmaršties paradigmos (Aurelija Mykolaitytė, 2021 metais);
Monografija kultūrinės tapatybės ir atminties tema (Stanislavas Mostauskis, 2018 metais);
Ideologija ir diskursas (Nijolė Keršytė, 2021 metais).
Parengti 8 kolektyvinių leidinių rankraščiai, tarp jų:
Athena. Filosofijos studijos, Nr. 12, skirtas diskurso analizei šiuolaikinėje filosofijoje (Arūnas Sverdiolas, 2017 metai), tęstinis leidinys „Senovės baltų kultūra“ apie baltų simbolizmą (Elvyra Usačiovaitė, 2018 metai), kolektyvinis veikalas Vaizdų kultūra ir socialinės įvaizdžio galios (Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė ir Odeta Žukauskienė, 2020 metai).
Atliktas (po)sovietinio lūžio metų ir pirmųjų nepriklausomybės metų dailės gyvenimo identiteto tyrimas instituciniu aspektu (Skaidra Trilupaitytė).

7. Rezultatų sklaidos priemonės:

Parengtų leidinių publikavimas vykdant šią programą nenumatomas. Rezultatai bus skelbiami gavus papildomą LMT administruojamų ar kitų sklaidai skirtų programų finansavimą.
Programos dalyviai numato parengti ir skaityti 90 pranešimų respublikinėse ir tarptautinėse konferencijose. Jie taip pat supažindins visuomenę su savo tyrimų rezultatais pristatydami juos straipsniuose periodinėje spaudoje, viešose paskaitose, televizijos ir radijo laidose.

8. Preliminarus programos lėšų paskirstymas (tūkst. Eur)

Eil. Nr.	Išlaidų pavadinimas	2017 metais	2018 metais	2019 metais	2020 metais	2021 metais	Visai programai (suma)
1.	Programai skirti norminiai etatai, lėšos	11,25 107,88	11,25 107,88	11,25 107,88	11,25 107,88	11,25 107,88	11,25 539,38
2.	Kitos lėšos planuoja-mos programai vykdyti (iš kitų, institutui skirtų valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšų)						
	Iš viso	107,88	107,88	107,88	107,88	107,88	539,38

9. Programos trukmė.

2017 - 2021 metai

10. Programos vadovas

dr. Rasius Makselis, LKTI mokslo darbuotojas, tel. 865677659; el. paštas: rasius@yahoo.com